

Latvijas Bankas noteikumu projekta "Klienta riska noteikšanas, klienta izpētes, klienta padziļinātās izpētes un informācijas tehnoloģiju risinājumu nodrošināšanas prasības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku pārvaldības jomā" anotācija

Nosaukums	Klienta riska noteikšanas, klienta izpētes, klienta padziļinātās izpētes un informācijas tehnoloģiju risinājumu nodrošināšanas prasības noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku pārvaldības jomā (turpmāk – Noteikumu projekts)
Dokumenta veids	Latvijas Bankas noteikumi
Izdošanas pamatojums	<ol style="list-style-type: none"> 1) Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk – Novēršanas likums) 7. panta 1.¹ daļa, 21.¹ panta otrā daļa, 22. panta ceturtdaļa, 26. panta septītajā daļā un 47. panta otrās daļas 1., 5., 8., 10., 13. un 14. punkts; 2) Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 13. panta ceturtdaļas 3. punkts un 3) Latvijas Bankas likuma pārejas noteikumu 3. punkts.
Mērķis un būtība	<p>Izvērtējot spēkā esošos normatīvos aktus, kuri nosaka klientu izpētes, tostarp klientu padziļinātās izpētes, prasības finanšu tirgus dalībniekiem, ko noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju riska pārvaldības jomā uzrauga Latvijas Banka, – Novēršanas likumu, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2020. gada 29. septembra normatīvos noteikumus Nr. 182 "Maksājumu pakalpojumu sniedzēju izpētes un darījumu uzraudzības normatīvie noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr. 182), Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2021. gada 5. janvāra normatīvos noteikumus Nr. 3 "Kredītiestāžu korespondentattiecību nodibināšanas un uzturēšanas normatīvie noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr. 3) un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2021. gada 12. janvāra normatīvos noteikumus Nr. 5 "Klientu izpētes, klientu padziļinātās izpētes un riska skaitliskā novērtējuma sistēmas izveides un informācijas tehnoloģiju prasību normatīvie noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr. 5) –, tika secināts, ka, lai novērstu risku, ka minētās prasības šajos normatīvajos aktos pārklājas vai atkarojas, kā arī lai mazinātu finanšu tirgus dalībnieku administratīvo slogu, ir lietderīgi minētajos Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvajos noteikumos ietvertās klienta izpētes prasības apvienot vienā normatīvajā aktā. Prasību praktiskās piemērošanas īpatnības atkarībā no finanšu tirgus dalībnieka darbības modeļa Latvijas Banka skaidros</p>

vadlīnijās noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveidei un klientu izpētei (turpmāk – Vadlīnijas).

Noteikumu projekts saturiski ir līdzīgs Noteikumiem Nr. 5, tomēr tajā ir šādas būtiskas izmaiņas.

- 1) Regulējums ir papildināts ar respondenta (tāda klienta, kurš saskaņā ar Novēršanas likumā ietverto skaidrojumu ir kredītiestāde vai finanšu iestāde) padziļinātās izpētes un darījumu uzraudzības prasībām (tās attiecas uz gadījumiem, kad nodibina vai uztur korespondentattiecības).

Noteikumu projektā ir jauna nodaļa par respondenta padziļinātās izpētes un darījumu uzraudzības prasībām. Šajā nodaļā noteiktās respondenta padziļinātās izpētes prasības ir daļēji pārņemtas no Noteikumiem Nr. 182 (attiecībā uz klientu – maksājumu pakalpojumu sniedzēju) un no Noteikumiem Nr. 3. Pārējās Noteikumu Nr. 182 un Noteikumu Nr. 3 prasības ar Noteikumu projekta spēkā stāšanos zaudēs spēku.

- 2) Regulējums turpmāk ietvers vispārēju prasību klienta padziļinātās izpētes ietvaros noskaidrot, vai klients un tā darījumi nav saistīti ar citiem klientiem, un, izmantojot uz riska novērtējumu balstītu pieeju, piemērot klienta padziļinātās izpētes pasākumus, lai izprastu darījumu būtību un raksturu.

Atšķirībā no spēkā esošā regulējuma Noteikumu projekts vairs nesatur normas par pazīmēm, kuras var liecināt par savstarpēji saistītu klientu grupu, un pienākumu veikt savstarpēji saistītas klientu grupas padziļinātu izpēti. Noteikumu projekts paredz vispārēju prasību klienta padziļinātās izpētes ietvaros noskaidrot, vai klients un tā darījumi nav saistīti ar citiem klientiem, un, izmantojot uz riska novērtējumu balstītu pieeju, piemērot tādus klienta padziļinātās izpētes pasākumus, kuri nepieciešami, lai izprastu darījumu būtību un raksturu. Tādējādi Noteikumu projektā prasība konstatēt savstarpēji saistītu klientu grupu un veikt visas šādas grupas padziļinātu izpēti ir mazāk stingra, bet vienlaikus tiek veicināta uz riska novērtējumu balstītas pieejas izmantošana.

- 3) Regulējumā noteikts elastīgāks klienta padziļinātās izpētes veikšanas termiņš.

Noteikumu projekts nosaka, ka klienta padziļinātās izpētes veikšanas termiņu finanšu tirgus dalībnieks nosaka, pamatojoties uz risku un ņemot vērā

	<p>klienta riska kategoriju, saimnieciskās vai personiskās darbības veidu, klienta īpašumtiesību struktūru, priekšnosacījumus klienta padziļinātās izpētes pasākumu veikšanai un klienta riska skaitlisko novērtējumu. Noteikumi Nr. 5 paredz, ka klienta padziļināto izpēti veic 35 darbdienu laikā. Lai nodrošinātu finanšu tirgus dalībniekiem iespēju veikt klientu padziļināto izpēti pēc būtības, sasniedzot tās mērķi, kā arī lai veicinātu uz riska novērtējumu balstītas pieejas izmantošanu, klienta padziļinātās izpētes termiņš tiek noteikts elastīgāks. Savukārt Latvijas Bankas kā finanšu tirgus dalībnieku uzrauga redzējums par saprātīgu un atbilstošu klienta padziļinātās izpētes veikšanas termiņu tiks skaidrots Vadlīnijās.</p> <p>4) Nav paredzēts pienākums noskaidrot klienta saikni ar Latviju, ņemot vērā to, ka Novēršanas likumā jau ir noteikta vispārēja klienta izpētes prasība noskaidrot darījumu būtību un mērķi.</p> <p>5) Ir veikti strukturāli un redakcionāli precizējumi normu vieglākai uztveramībai.</p>
Leģitīmais mērķis	<p>Noteikumu projekta leģitīmais mērķis ir citu personu tiesību aizsardzība un sabiedrības labklājības nodrošināšana.</p> <p>Noteikumu projekts nepieciešams, lai Latvijas Banka atbilstoši Latvijas Bankas likuma 48. panta pirmajai daļai īstenotu finanšu tirgus dalībnieku uzraudzību noziedzīgi iegūtu līdzekļu un legalizācijas un terorisma proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā. Nosakot finanšu tirgus dalībniekiem prasības un veicot pārbaudes, vai un kā prasības tiek ievērotas, Latvijas Banka nodrošina tai Latvijas Bankas likumā noteikto pienākumu – veicināt ieguldītāju un noguldītāju interešu aizsardzību un finanšu tirgus ilgtspējīgu attīstību un stabilitāti – izpildi.</p>
Samērīgums	<p>Atbilstošākais veids, kā noteikt vienotas prasības, kuras nodrošina Novēršanas likumā noteikto prasību izpildi, ir izdot visiem Latvijas Bankas uzraugāmajiem finanšu tirgus dalībniekiem saistošus noteikumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, nosakot vienotas prasības klientam piemītošā riska noteikšanai, klienta izpētei, klienta padziļinātai izpētei un informācijas tehnoloģiju risinājumu nodrošināšanai noziedzīgi iegūtu līdzekļu un terorisma un proliferācijas finansēšanas un sankciju risku pārvaldības jomās.</p>

	<p>Noteikumu projekts kopumā un tajā ietvertās tiesību normas atbilst samērīguma principam, jo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pirmkārt, ar noteikumu projektu un tajā ietvertajām prasībām tiek sasniegts leģitīmais mērķis (citu personu tiesību un sabiedrības labklājības aizsardzība); - otrkārt, nav tādu alternatīvu līdzekļu, lai sasniegtu leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē; - treškārt, labums, ko iegūs sabiedrība, būs lielāks par projektā ietverto prasību radītajām negatīvajām sekām. <p>1. Noteikumu projekts, kurā ir apkopotas trijos pašlaik spēkā esošajos normatīvajos aktos izklāstītās normas par dažādu segmentu klientu izpēti, uzlabo prasību uztveramību, kā arī nodrošina to, ka Latvijas Banka var īstenot finanšu tirgus dalībnieku uzraudzību noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju risku pārvaldīšanas jomā. Šā mērķa sasniegšanai nav alternatīvu līdzekļu, jo Novēršanas likums un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums paredz tiešu deleģējumu Latvijas Bankai noteikt prasības attiecīgajās jomās, ko var īstenot, izdodot noteikumus.</p> <p>2. Atbilstošākais veids, kā noteikt finanšu tirgus dalībniekiem vienotas un saistošas prasības, ir izdot tiem saistošus noteikumus. Citas alternatīvas jautājuma noregulēšanai un vienotu prasību noteikšanai nebūtu efektīvas un nesasniedz izvirzīto mērķi, jo nenodrošinātu minēto prasību vienveidīgu piemērošanu.</p> <p>Latvijas Bankai ir pienākums, ņemot vērā Novēršanas likumā un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā noteikto deleģējumu, noteikt pienākumus finanšu tirgus dalībniekiem. Noteikumu projektā paredzētā regulējuma leģitīmais mērķis ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanu, izmantojot finanšu tirgus dalībnieku darbību. Ņemot vērā minēto, Noteikumu projektā paredzētais regulējums ir samērīgs, un regulējuma leģitīmo mērķi nebūtu iespējams sasniegt ar citiem līdzekļiem.</p>
Spēkā stāšanās	<p>Atbilstoši Latvijas Bankas likuma 8. panta otrajai daļai – nākamajā dienā pēc noteikumu publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".</p> <p>Noteikumu 44. punktam, kurš attiecas tikai uz kredītiestādēm un kurā paredzētas prasības informācijas tehnoloģu risinājumu nodrošināšanai noziedzīgi iegūtu līdzekļu un terorisma un proliferācijas finansēšanas riska pārvaldības un sankciju riska pārvaldības jomā, tiek noteikts pārejas periods: tas stāsies spēkā 2025. gada 1. janvārī.</p>
Ietekme uz Latvijas Bankas budžetu	<p>Noteikumu projekts neietekmē Latvijas Bankas budžeta ieņēmumus un izdevumus.</p>

Administratīvā sloga un izmaksu novērtējums (tirgus dalībniekiem)	Noteikumu projektā paredzētās prasības nerada būtisku papildu administratīvo slogu finanšu tirgus dalībniekiem, jo ietver jau šobrīd spēkā esošas prasības, atsevišķas prasības padarot mazāk stingras.
Saistītie dokumenti	<ol style="list-style-type: none"> 1) Novēršanas likums; 2) Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums; 3) Eiropas Banku iestādes 2021. gada 1. marta Pamatnostādnes EBI/PN/2021/02 saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 17. pantu un 18. panta 4. punktu par klienta uzticamības pārbaudi un faktoriem, kas kredītiestādēm un finanšu iestādēm ir jāņem vērā, novērtējot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas risku, kurš saistīts ar darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem ("ML/TF riska faktoru pamatnostādnes"), ar ko atceļ un aizstāj pamatnostādnes JC/2017/37; 4) Noteikumi Nr. 5; 5) Noteikumi Nr. 182; 6) Noteikumi Nr. 3; 7) Finanšu un kapitāla tirgus komisijas 2020. gada 8. septembra normatīvie noteikumi Nr. 150 "Informācijas tehnoloģiju un drošības risku pārvaldības normatīvie noteikumi".
Saskaņošana ar Eiropas Centrālo banku	Nav nepieciešama
Saskaņošana ar citām publiskām un privātām personām	<p>Noteikumu projekts tiks publicēts Latvijas Bankas tīmekļvietnes www.bank.lv sadaļas "Tiesību akti" apakšsadaļā "Sabiedrības līdzdalība", un sabiedrībai būs iespēja iesaistīties tā apspriešanā. Vienlaikus par Noteikumu projektu un notiekošo sabiedrības līdzdalību tiks informētas finanšu tirgus dalībnieku profesionālās asociācijas (Latvijas Finanšu nozares asociācija, Latvijas Apdrošinātāju asociācija, Nebanku finanšu pakalpojumu sniedzēju asociācija, Latvijas Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas iestāžu asociācija, Latvijas Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību savienība) un kredītiestādes, kuras nav Latvijas Finanšu nozares asociācijas biedres.</p> <p>Vienlaikus sākotnējai viedokļu sniegšanai Noteikumu projekts tika nosūtīts Rietumu Banka AS, Latvijas Privātā un Iespējkapitāla asociācijai, Latvijas Apdrošinātāju asociācijai, Nebanku Finanšu Pakalpojumu Sniedzēju Asociācijai, Latvijas Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību savienībai, Latvijas Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas iestāžu asociācija, Latvijas Finanšu nozares asociācijai, Fintech Latvija Asociācijai.</p>

Saskaņošanas rezultāti	Informācija tiks aktualizēta pēc sabiedrības līdzdalības noslēguma.
-------------------------------	---